VIRO OPTIMO,

AMICO COLENDISSIMO,

STEPHANO

GAILLARD DE S^{T}. GERMAIN,

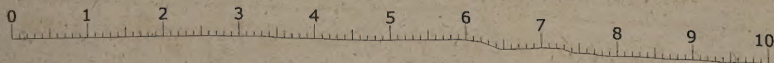
EQUITI,

BIU Santé Médecine Paris

Hoc grati animi & reverentiæ pignus,

DICAT, VOVET; CONSECRAT

Obsequentissimus & devinctissimus
Georgius LANIGAN.

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

BIU Santé Médecine Paris

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS mané discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-tertiâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXVIII.

M. PETRO DE LALOUETTE, Regii Ordinis Equite, Doctore Medico, Præside.

An in Tumoribus articulorum, albis dictis, Setaceum.

I.

AUTORES Medici, morborum phœnomena & æconomiæ animalis leges, sedulò investigare assueti, jamdiu exploratam habuerunt mirabilem illam corporis viventis facultatem, quâ imminentes à se morbos avertit, vel motus saltem excitat illis debellandis maximè idoneos; & sic, causâ morbum inducente superatâ functionum integritas, à quâ sanitas immediatè pendet, sæpè sæpiùs restituitur. Hæc autem facultas, in Scholis vis naturæ medicatrix nuncupata, non immeritò primarium dici potest artis medicæ fundamentum: & reverà Medicina nunquam utilior est, nunquam felicior, quam dum attento animo naturæ gressus Vir clinicus prosequitur, diligenterque cavet ne salutaria illius molimina perturbet.

Primâ autem sub mundi origine, homines paucissimis obnoxii erant morbis, qui quidem characteribus admodum distinctis insigniti, à se invicem facilè dignoscebantur; & varii Naturæ, in illis sanandis, conatus ita erant conspicui, ut nullus ferè adesset errori locus. Heu! verò quantum è priscâ dignitate cecidimus! Quam difficile nunc est salutaria Naturæ conamina à pravis morbi effectibus dignoscere! simplices illi morbi quorum tot exempla in Veterum reperiuntur scriptis, nunc rarissimè occurrunt. Homines enim cupiditatibus obsœcati à rectâ Naturæ semitâ nimirum deflectentes, innumerabiles sibimet ipsis comparaverunt morborum species; ita ut sola harum enumeratio difficillimum hodiè negotium esset. Si ergo dum viveret divinus Senex, *Ars longa, vita brevis* dici potuissent, quid nunc dicendum foret? Ex his patet arduum admodum esse artis Medicæ exercitium. Nil verò desperandum. Quò enim majoribus ars Apollinaris premitur difficultatibus, eò magis nobis incumbit, naturam sequi ducem, & quò tendat vis Naturæ medicatrix ritè perpendere. Sic plerùmque, modo vanis hypothesibus non decipiamur, ad accuratam cujuscunque morbi naturæ cognitionem assurgere possumus; sic etiam rectam illius sanandi methodum instituere licebit.

Nos autem non fugit aliquos esse morbos, genuina quorum indoles difficillimè deprehenditur. Stipantur enim aliquando tam diversis & quasi oppositis symptomatibus, ut tunc de verâ illorum syncrasi nihil certi statuere possimus. Quotidiè verò decrescit horumce morborum numerus. Utilibus enim variorum

Scriptorum laboribus, de die in diem latiùs extenditur Medicinæ acies; & plures morbi quorum historia in Veterum scriptis, parum vel minus rectè evolvitur, hodiè apprimè cognoscuntur. Inter hos recenseri possunt articulorum quidam tumores, qui ex eo quod per longum temporis intervallum cutis non immutatur color, albi dicuntur. Inter Veteres solus Celsus aliquid de hisce tumoribus protulit. Inter Recentiores autem plures, dum de ossium morbis agerent, aliqui verò ex professo, de hâcce tumorum specie tractaverunt. Sed quamvis aliquæ observationes, hâc de re, satis utiles passim inveniri queant; attamen genuinam horum tumorum indolem à nemine benè cognitam fuisse videtur, si solum Clar. Bell, Chirurgiæ in Universitati Edimburgensi Professorem excipias, qui accuratam hujusce morbi historiam tradidit, in opere suo non satis commendando, cui titulus *Essay on Ulcers*. Auctoritate igitur tam celebris viri nixus, multum fecisse credam, si illius doctrinam rectè evolvere possim.

I I.

TUMORES articulorum albi, quoscunque articulos, sed præsertim malleoli & genu obsidere solent. Ab Autore mox laudato optimè in duplicem dividuntur speciem, *rheumatismalem* nempe, & scrophulosam. Aggrediente morbo, ambæ illæ species satis à se invicem distinctæ sunt; lapsu autem temporis, symptomata ad utramque pertinentia, ita inter se confunduntur, ut unam ab alterâ perdifficile sit discernere.

Hæc autem symptomata primam speciem concomitari solent: peracutus dolor totum articulum occupat, qui quidem propagatur supra musculorum tendines cum illo articulo connexos. Semper etiam adest aliqua tegumentorum ambientium tumefactio. Quamvis tensio sit summa, cutis tamen color adhuc rarissimè mutatur. Ab initio motus levissimi ægri cruciatus augent; parte autem flexâ minuuntur. Sed ex partis flexione constanti, favente præsertim peculiari hujus morbi indole, oritur musculorum rigiditas & contractio; quæ quidem, licet veræ anchylosis speciem referant, cum illâ minimè confundendæ sunt. In hoc rerum statu, si congrua non adhibentur remedia, serpit morbus, tumefactio adhuc levis paulatim crescit, & aliquando molem triplo majorem acquirit; magno etiam instruitur elaterio; & sic à tumefactione ædematosâ quæ prementis digiti vestigium retinet, optimè distinguitur. Venæ subcutaneæ turgent, & varicosæ fiunt. Ex partibus tumori inferioribus, musculares tabescunt, cœteræ verò, ædemate correptæ, illius magnitudinem æquant. Dolor jamjam valdè intensus, lecti vel extraneo calore maximè augetur. Inflammationem non resolutam nunc suppuratio sequitur; indè varii abscessus, qui tumorem undique circumveniunt, & qui fluctuantis fluidi sensum satis manifestè præbent, quamvis materies in illis contentæ non videantur misceri. Hi abscessus spontè, vel operatoris manu aperti humorem purulentum, & bonæ satis indolis, magnâ fundunt copiâ; hic autem humor brevi in saniem fætidam, ichoremque vertitur; & quod notatu dignum, licèt copiosa sit effusio, parum minuuntur tumores.

His, ni ars impediat, nimis citò sanatis abscessibus, novi enascuntur eundem omnino exitum habituri; & sic lapsu temporis tota ferè pars affecta una fit cicatrix. Sed eò usque morbus advenire non potuit, nisi magno ægrotantis damno. Jamdiù enim doloris intensitas somnum & appetitum attulit. Suppurationis insuper materies, quæ à primâ suâ formatione plus minusve absorbetur, nunc apertis abscessibus, systema totum majori copiâ ingreditur & inficit. Hinc pulsus frequens, sudores nocturni, & diarrhæa colliquativa; quæ tot tantisque miseriis finem imponere solent.

Aliquando dolor acerbissimus incipientem hunc morbum comitatur; & exindè

nil boni auspicari licet. Æger ipse incertæ curationi plerumque articuli amputationem anteponit. Tunc autem partium inspectio ligamentorum nimiam crassitiem adesse comprobat. Ossa, cartilaginesque à suâ sanitate non excidunt: remanent etiam humoris synovialis, tum eadem quantitas, tum eadem consistentia. Parte vero post suppurationem incœptam truncatâ, præter auctam ligamentorum crassitiem, spissam mucosamque materiem in partibus vicinis undique effusam, minimè verò cum puris congerie mixtam invenies. Huic substantiæ adscribendum esse videtur horumce tumorum elaterium. Aliquando etiam multi occurrunt parvi hydatides. Brevi autem ex his omnibus rudis indigestaque moles oritur, cujus nulla omninò fieri potest descriptio. Res aliquando huc usque perveniunt, quamvis ossa & cartilagines nullatenus afficiantur. Plerumque autem spissa illa, & quasi albuminosa materies, acrior facta, capsulam articularem destruit, cartilagines corrodit; denique ossa ipsa carie tentantur. Flexorum autem musculorum tendines, licet rigidi & contracti, aliundè semper sani reperiuntur.

III

SECUNDA, seu scrophulosa tumoris albi species, diversis valdè stipatur symptomatibus. In hâc enim jam incipiente, dolor multò magis intenditur, minimè verò diffunditur, mediam plerumque articuli partem occupans. Tumefactio levissima, nullam cum illo rationem servat. Ex motu doloris incrementum; ex quiete musculorum rigiditas. Ab initio, ossium articulum componentium, capita mole augentur: brevi autem tumor elasticitatem supradictam acquirit. Turgent venæ, & varii abscessus tumorem undique circumveniunt: hi materiem ichorosam pro pure fundunt: ossa ipsa carie tentata exfoliantur. His omnibus accedunt diarrhææ, sudoresque nocturni. Non mirum ergo si tot tantisque miseriis fractus æger, olim fortasse plenioris habitus nunc macie confectus pereat. Partes molles adhuc parum affici solent; ut harumce post ægri mortem vel articuli amputationem dissectione constat. Ossium verò extremitates semper plus minusve tumefactæ inveniuntur; & incipiens hic morbus non rarò nullo alio symptomate se prodit. Post aliquod tempus spongiosa ossium substantia in saniem putridam convertitur, licet adhuc cartilagines sani aliquando sint: hi autem brevi dissolvuntur, ligamenta condensantur, & tela cellulosa undique spissâ infarcitur materie; ex quibus omnibus multò magis confusa oritur congeries, quam in quocumque speciei *rheumatismalis* stadio.

Peractâ igitur utriusque descriptione, ex diverso symptomatum decursu rectè, ni fallor, concludere licet, non solum morbi sedem, sed etiam causam valdè diversam esse. Ex dictis enim evidenter patet primam speciem à nimiâ ligamentorum crassitie, quocunque modo inducta sit, primariò pendere. Hæc autem morbosa crassities variis producitur causis externis; inter quas recenseri possunt contusiones, luxationes & alii articulorum affectus ab externâ causâ oriundi. Hæc autem omnia non sufficerent, nisi diathesis adfuerit *rheumatismalis*, quæ prædisponentis causæ fungitur officio. In dubium equidem revocari nequit, hujusce generis affectionem in hoc morbo magnas agere partes. Dolores enim rheumatici articulos plerumque occupant, & præsertim majores, diffunduntur etiam juxta varias musculorum cum illo articulo connexorum directiones; partis affectæ motu, vel lecti calore non parum exacerbantur. Eadem hîc etiam occurrit musculorum rigiditas; adestque aliquando tumefactio quædam, copiosumque gelatinosi humoris effluvium inter tendinosas musculorum vaginas; quod quidem effluvium in utroque casu ex eâdem omninò pendere causâ videtur; ex prægressâ nempè quâdam musculorum tendinumque inflammatione: hæ etenim partes verum nunquam pus ingenerant. Indè non immeritò prima hæc tumoris albi species *rheumatismalis* nuncupatur.

Ex enumeratione verò symptomatum secundam speciem concomitantium, evidenter patet hic ossa primariò affici; partes autem molles non nisi per morbi diuturnitatem inquinari. Rarissimè à causis externis producitur hæc affectio; æger ipse illius originis rationem reddere non potest. Quocunque morbi stadio investigantur ossa, semper mole aucta reperiuntur, & exinde spinæ ventosæ species aliqua creditur, quod quidem morbi genus magnam habet cum scrophulis analogiam. Amborum enim simillimum est initium. Si quidem ab aliquâ partium quas occupant tumefactione incipiunt. Hæc insuper tumefactio eundem in utroque exitum habet; partium enim ulceratione terminatur. Deinde frequenter accidit ut utroque malo eodem temporis puncto miserrimè torqueatur æger. His omnibus adjici potest, hanc tumoris albi speciem ferè semper homines aggredi scrophulis actu laborantes, aut saltem huic morbo à juvenili ætate vel hæreditaria labe obnoxios. Ex his rectè concludi potest, illam à cachexiâ scrophulosâ ortum ducere; inde etiam sequitur tumorum alborum distinctionem in *rheumatismalem* & scrophulosam maximè veritati consentaneam esse.

I V.

GENUINÆ morborum indolis cognoscendæ utilitas nunquam meliùs quàm in præsenti casu percipitur. Ambæ enim illæ tumoris albi species diversam omninò medelam postulant. Inde sedulò à se invicem distinguendæ sunt. Prima etenim ut descriptione constat, diathæsis inflammatoriæ plus minusve particeps est; & exinde ineunte morbo, vigente adhuc inflammatione, antiphlogistica præsertim juvant remedia; inter quæ primum locum tenet sanguinis missio; sed observatione probatum est, hìc partis affectæ scarificationes venæ sectioni anteponendam esse. Cucurbitulis itaque scarificatis articuli lateribus admotis, octo vel decem sanguinis unciæ educendæ sunt. Si sanguinis missi quantitas minor sit, parum omninò prodesset operatio; quæ quidem unâ vel alterâ vice pro symptomatum violentiâ & ægrotantis viribus iteranda est. Hìc minimè utiles, imò noxiæ essent hirudines: harum enim ope lentè nimis fit evacuatio; & insuper illorum applicatione, tumefactio ultra modum augetur; quod impedit quominus alia topica perdiù admoveantur remedia.

Factâ igitur copiosâ sanguinis evacuatione, in parte articuli anteriore sine morâ apponendum est vesicans exiguum, quod stimulante suâ virtute, magnam humoris copiam ad hanc partem apellit: diligenter verò cavendum est ne sistatur humoris illius effluvium, donec puncta scarificata eò usque sanentur, ut pati etiam possint vesicantis applicationem, quod tunc uni lateri scarificato apponi debet; hoc ferè sanato, aliud alteri lateri admovendum est. Hæc vesicantia in omni tumoris ambitu alternàtim apposita, continuâ, quam exercent, stimulatione multò magis prodesse videntur, si profundior sit inflammationis sedes, quam humoris effluvio licet copiosissimo.

Hæc autem topica remedia concomitari debent, lenium catharticorum usus, victus temperans, diætaque antiphlogistica. Ex his omnibus constanter, dum viget inflammatio, usurpatis, magnâ oriuntur commoda. Superatâ vero diathæsi inflammatoriâ, parum utilia sunt; & exindè in illis diutiùs hærendum non est. Tùnc enim ad alia efficaciora remedia recurrere necesse est. In hoc rerum statu, nullis adhuc efformatis abscessibus, mercurialia bonos aliquandò eliciunt effectus, licet solummodò ad lenem oris irritationem per aliquot tamen hebdomades protractam sumentur. Quum verò mera frictio in hisce affectibus potens sit auxilium, omnibus aliis mercurii adhibendi methodis frictiones locales sine dubio anteponendæ sunt. Tale ergò conficiendum est unguentum mercuriale ut ter in die duæ drachmæ facilè admoveri queant. Unaquæque autem frictio horam integram consumere debet; parùm enim aliundè prodesset.

Le Dran & aliqui alii aquam tepidam ex alto cadentem in hifce tumoribus laudant; & reverà penes omnes eft humiditatem calori junctam omnia emollire, laxare; & perindè verifimillimum eft aquæ calidæ vaporem præftantiffimum effe remedium, quandò faltem nimis diù non perduraverit morbus. Juxta Clar. *Bell*, aqua etiam frigida aliquando profuit.

Prudenti horum omnium applicatione incipiens jam morbus feliciter debellatur. Ex conftanti verò partis flexione, talis aliquando remanet rigiditas, ut articulus non nifi difficillimè moveatur. Circa hujus rigiditatis caufam, maximo cum ægrotantium detrimento, multum errabant Autores. Alii enim illam offium coalitioni, deftructo nempè cartilagine illorum capita veftiente, aliis autem fynoviæ infpiffationi tribuunt; fed ex partium infpectione anatomicâ conftat, offium coalitionem folummodò versùs morbi finem locum habere; fynoviæ etiam qualitas nunquam mutata invenitur, nifi quando offa planè carie torquentur. Quum ergo hæc articuli rigiditas à folâ præternaturali mufculorum tendinumque contractione pendeat, nullum adeft dubium, quin longo & conftanti emollientium ufu fanari poffit. Plura hujufce rei exempla fe vidiffe teftatur clar. Bell, licet aliquando tam rebellis fuerit hæc affectio, ut propeffimâ anchylofis fpecie haberetur. Ad hunc fcopum obtinendum nihil melius ufurpari poteft, quam oleum olivarum calidum. Hoc igitur oleo ter in die per horam integram fricanda eft pars affecta. Hæ autem frictiones non folùm articulo applicandæ funt, fed etiam ad ipfos extendi debent mufculos quorum tendines illi articulo inferuntur. In his enim mufculis, præfertim hærere videtur morbus; fi quidem hæ folæ vi contractili gaudent. Duobus in cafibus ovis recens mactati omentum optimo cum fucceffu toti articulo fuperimpofitum fuiffe teftatur jam toties laudatus Autor. Hæc autem applicatio per plures dies iterari debet, cavendo tamen ne pluries idem omentum admoveatur: fi quidem hujus applicationis efficacia pro magnâ parte ab illius calore pendet. Simillimum remedium à clar. Lieutaud (1) commendatum invenimus.

V.

HÆC omnia profunt, licet nulla fit materiei congeries. Nam tunc ex illis vix quid boni fperandum eft. Sed hìc etiam non immediatè ad articuli amputationem confugiendum eft. Hæc enim operatio folummodò inftitui debet, quando ægri debilitas, & ligamentorum capfulæque articularis erofio, nullam illius aliter fanandi fpem relinquunt. Et reverà experientiâ compertum eft amputationem articuli fæpiùs in hoc morbo feliciter celebrari, quando diarrhæâ fudoribufque nocturnis vires non parùm franguntur. Si enim debilitas nimia non fit, febris hectica prudenti corticis peruviani ufu paucis diebus cohiberi poteft. Deinde nunquam in hoc cafu pertimefcenda exoritur inflammatio. Sed è contrà vires fanitafque brevi reftituuntur. Parte verò nimis citò fectâ, febris valida accenditur, quæ diras aliquando ftrages edit; & proinde magno æger in difcrimine verfatur.

Prætereâ, ligamentorum capfulæque articularis erofio præcaveri poteft, fi paulò poft abfceffuum ortum materiei congeftæ fuppeditatur exitus. Hoc autem optimè fetaceis perficitur. Cauftioum enim ac ferrum hìc multò minùs feliciter ufurparentur. Nam cauftioum in partibus jam inflammatione correptis magnos excitat cruciatus, lentè admodum procedit, & quamvis magnâ cum cautelâ tractetur, impedire non poffumus, quin aliquando illius actio nimis latè extendatur. Unde maxima aliquando nafcuntur incommoda. Non immeritò ergo hodiè obfolefcet illius ufus. Ferrum quamvis cauftico anteponendum, tamen hic minimè aptum effet. Nam ut liber pateat materiei exitus, largâ fatis fieri debet incifio. Tunc verò è fubito humoris contenti egreffu, animi deliquium & alia prava fymptomata

(1) Lieutaud de hifce affectibus tractans, fic loquitur: « Obvolvitur etiam pars affecta pelle » calidâ vervecis, vetuli, alteriufve pecudis, recèns mactati; vel immittitur imum ventrem » bovis, vitali calori haud defraudati. » *Synopfis univerfæ Praxeos medicæ*, vol. 1, p. 400.

occurrunt. Deinde aëris contactu mirè mutatur puris indoles; quod quidem acrius factum, magnâ copiâ venis resorbetur, & sic sanguini mixtum, vitiatâ præsertim illius indole, multos & non facilè compescendos tumultus excitat. Hi autem diri aëris effectus in tumoribus albis multò magis pertimescendi sunt; ex illorum enim descriptione patet materiem in illis contentam in saniem foetidam ichoremque brevi converti. Hisce incommodis minimè obnoxia sunt setacea: si quidem illorum applicatio leves solummodò dolores excitat, evacuatio lentè procedit, aërisque contactus illis optimè arcetur.

Tumores autem albi à diathæsi scrophulosâ oriundi, sanatu difficillimi sunt. Non nisi enim sublatâ causâ tollitur effectus. Nulla verò adhuc cognita sunt certa ad hunc morbum debellandum remedia. Deindè articuli amputatio non impediret quin paulò post alter articulus eâdem inficeretur labe. Operatio ergo illa nunquam in his casibus instituenda est, nisi quando dolores adeo sunt acerbi, ut illos æger ampliùs pati nesciat. Recente morbo, illa remedia quæ diathesim scrophulosam debellare valent, feliciter aliquando usurpari possunt. Hujus autem præcipua sunt, cortex peruvianus frequenter & largâ satis dosi adhibitus, balnea frigida in mare præsertim excepta, exercitium moderatum, aëris regionisque mutatio. Regio autem sicca anteponenda est. Quando verò efformantur abscessus, rationes mox allatæ hìc à fortiori suadent illos setaceis aperiendos esse. Aëris enim contactu materiæ in tumoribus scrophulosis contentæ indoles brevissimè vitiatur.

Quando per longum horumce remediorum usum tumores illi sanationi propinquiores accedunt, & diathæsis scrophulosa pro magnâ parte eradicari videtur; tunc fonticulus, ad sanitatem citiùs restituendam multùm inserviret. Hunc autem fonticulum, ne morbus redeat, semper apertum servare necesse est. In ultimo tandem morbi stadio, quum sola curatio palliativa institui potest, opiata dolores minuendo prosunt.

Ergò in Tumoribus articuloôum, Albis dictis, setaceum.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes - Baptista BAIGNERES.

M. Joannes-Baptista JUMELIN.

M. Pet. POISSONNIER, *Eques, Regis in Sacro Consistorio Consiliarius, Regi à Consiliis Medicis, in Regiis Arcibus Maritimis & Coloniis Medicinæ Præfectus, è Regiâ Scientiarum Academiâ Parisiensi, necnon Brestensis, Divionensis, Londinensis, Matritensis, Londinensis, Stokolmiensis & Petropolitonæ Socius, Professor & Censor Regius, &. &c.*

M. Alphonsius-Vincentius-Ludovicus-Antonius LE ROI.

M. Joannes - Jacobus DE LA PORTE, *Regis in Portu Brestensi nuper Medicus.*

M. Carolus-Ludovicus LIGER, *Consiliarius Medicus Regis ordinarius in urbe & Comitatu Altiodorensi.*

M. Joannes - Matthæus DE FRASNE.

M. Thomas LE TENNEUR.

M. Natalis Maria DE GEVIGLAND, *Regiorum in Germaniâ Ducum & Militum Nosocomiorum nuper Medicus.*

Proponebat Parisiis GEORGIUS LANIGAN, Waterfordiensis Hybernus, Doctor Nanceianus, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos Auctor.

A. R. S. H. 1788. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1788.

BIU Santé Médecine Paris